

Dag ~~Hxxxxxxx~~

Je kan inderdaad best beginnen met de woordsoorten.

De tijden van het werkwoord (o.t.t., o.v.t. en o.tk.t. kun je onmiddellijk daarna doen, aangezien je vermoedelijk dan al het verhaal over Ygdrasil hebt verteld. (Woordsoorten = 10 periodelessen, waarna je in de eerste taalperiode nog 6 dagen overhoudt). Mocht het niet zo zijn, dan zorg je dat je het verhaal van Yggdrasil met de drie Nornen tegen die tijd verteld hebt. Je kunt de volgorde van de verhalen altijd een beetje aanpassen.

Onderwerp en persoonsvorm horen thuis in de zinsleer (redkundige ontleding = vijfde-zesde klas), maar je kunt er niet zonder aangezien je toch duidelijk moet maken dat het werkwoord zich aanpast aan het onderwerp (= zelfstandig naamwoord of persoonlijk voornaamwoord). In het leerplan wordt dit niet voorzien voor de vierde klas, maar het is wel noodzakelijk om het daar te brengen. De andere zinsdelen komen dan in zesde klas aan bod (zoals in het leerplan voorzien), maar mogen ook al in de vijfde klas gegeven worden.

In de vierde klas vergelijk ik dit gegeven met een paard en zijn ruiter. De ruiter (het zelfstandig naamwoord) leidt het paard (werkwoord). De PV (persoonsvorm) is die vorm van het werkwoord die zich aanpast aan de persoon (onderwerp).

Het woordenrijk voorgesteld door koning, koningin enz. is goed voor eind tweede klas en derde klas (waar je ze ook Adamswoorden, Evawoorden enz. kunt noemen). In de vierde klas gebruik je consequent de officiële terminologie. De correcte afkortingen vind je op bijgevoegd overzicht (ook op mijn site bij het lemma “taalkundige ontleding”).

Voor de rekenperiode:

Het is zeer goed om met de staartdeling te beginnen. De tafeldokter deed ik gewoonlijk al in de derde klas, maar als je daar nu mee begint is dat ook oké. De staartdeling bevat naast deling ook aftrekking en vermenigvuldiging en geeft dus veel gelegenheid om ook die bewerkingen grondig te oefenen.

Ik voorzie in de vierde klas (en zelfs in de derde klas – zoals jij ook al in de derde klas met geld gerekend hebt) ook het metend rekenen. In het steinerleerplan komt dit véél te laat aan de orde. Je hebt het metend rekenen onder andere nodig om de komma te introduceren en daarmee kun je echt niet wachten tot in de vijfde klas. Bovendien hebben kinderen van derde en vierde klas véél meer plezier aan het metend rekenen dan kinderen van de vijfde klas, vooral omdat dit onderdeel van het rekenen uitgaat van het doen: meten, wegen, enz.

Ik geef je aanvullend nog wat mee in verband met de woordsoorten.

De gedichten over de woordsoorten zijn zeer geschikt om te gebruiken bij de ritmische oefeningen. Het is natuurlijk geen verplichting om dit te doen. Je kunt trouwens ook zelf gedichten maken of andere teksten (dictee) om de woordsoorten uit te leggen. Je kunt de woordsoorten ook verbinden met bepaalde kleuren (het hoeven niet dezelfde kleuren te zijn als welke ik gebruik) en muziekinstrumenten (die kun je ook vrij kiezen). Je kunt de woordsoorten ook koppelen aan de blokfluit of het klokkenspel: iedere woordsoort krijgt dan een bepaalde toon). Zo kun je zinnen omzetten in melodische of in ritmische patronen.

Voor de werkwijze in de klas:

Instructie:

1. Korte uitleg over de woordsoort met voorbeelden (= aanbrenge**n** door de leerkracht)
2. De kinderen zoeken samen met de leerkracht enkele woorden (= creatief, actief)
3. De kinderen zoeken de betreffende woordsoort in zinnen (= beschouwend, cognitief)
4. Korte terugblik op wat gisteren aan bod kwam (= herhaling) en vergelijken met wat vandaag aan bod gekomen is.

Verwerking:

1. De kinderen zoeken zelf een aantal woorden. Schrijven die op in het klad. Laten dit nakijken en schrijven dan op in het net (taalschrift of werkblad).:
= Actief en creatief moment
2. Oefeningen op de woordsoort (en herhaling van reeds behandelde woordsoorten).
Bijvoorbeeld : bij het zelfstandig naamwoord kun je oefeningen geven over het omzetten van meervoud in enkelvoud en vice versa. Bij het lidwoord kun je woordenrijen laten maken met een-woorden, de- en het-woorden. Bijvoorbeeld: kasten = de kasten = de kast = een kast = het kastje. Vensters = de vensters = het venster = een venster = het venstertje. (meervoudsvormen zijn altijd de-woorden, verkleinwoorden zijn altijd het-woorden. Alle zelfstandige naamwoorden in het enkelvoud kunnen een-woorden zijn). Bij het voorzetsel laat je korte zinnen maken. Bij het tussenwerpsel laat je krachttermen (vloeken) enz. noteren of in bijvoorbeeld stripverhalen opzoeken. Tussenwerpsels worden namelijk veel gebruikt in strips. Kinderen gebruiken veel tussenwerpsels zoals shit, enz. Voor één keer mogen ze die dan eens gebruiken.
= Actief-cognitief en kunstzinnig moment en herhaling
3. Zinnen ontleden. De zin overschrijven van het bord (of eerst als dictee geven, wat nog beter is) of overnemen uit een leesboek. In die zinnen de woordsoorten in de juiste kleur zetten.
= cognitief, reflectief moment.

Leseinde:

1. Een drietal zinnen gezamenlijk ontleden met al dan niet gebruik van instrumenten.
(= cognitief, kunstzinnig)
2. Korte vooruitblik naar wat morgen aan bod zal komen.
(= voorschouw)

De volgorde waarin je de woordsoorten aan bod laat komen.

De volgorde kies je zelf. Meestal kiest men om te beginnen ofwel met het werkwoord ofwel met het zelfstandig naamwoord. Zowel voor het werkwoord als het zelfstandig naamwoord begin je steeds met de woorden in het meervoud. Bij het werkwoord gebruik je dus de wij/jullie/zij-vorm (1e, 2e of 3e persoon meervoud) en van daaruit ga je naar de enkelvoudsvorm. Bij het zelfstandig naamwoord begin je bij het meervoud omdat de meervoudsvorm het meest zelfstandig is: hij heeft geen lidwoord nodig. (Sommige zelfstandige naamwoorden hebben ook in het enkelvoud geen lidwoord nodig: abstracte naamwoorden en sommige verzamelnamen. bijvoorbeeld: liefde, droefheid, woede; vee, volk). Daarna de enkelvoudsvorm

Begin je met het zelfstandig naamwoord, dan kun je daar het lidwoord laten op volgen, dan het werkwoord of het bijvoeglijk naamwoord, dan het bijvoeglijk naamwoord of het werkwoord en dan verder naar eigen inzicht. Bijvoorbeeld:
zelfstandig naamwoord – lidwoord – bijvoeglijk naamwoord – werkwoord - enz. of
zelfstandig naamwoord – lidwoord – werkwoord – bijvoeglijk naamwoord – of
zelfstandig naamwoord – werkwoord – lidwoord – bijvoeglijk naamwoord – of
werkwoord – zelfstandig naamwoord – bijvoeglijk naamwoord – lidwoord enz.
(dit zijn maar enkele mogelijkheden, je kunt het nog anders doen).

Aanvullende oefeningen (enkele mogelijkheden):

zelfstandig naamwoord: woordenrijen met meervoud en enkelvoud en
verkleinwoorden.

werkwoord: vervoegingsvormen met ik, jij, hij enz.

bijvoeglijk naamwoord: verbogen en onverbogen vormen in korte zinnen. (voorbeeld:
de vrouw is mooi = de mooie vrouw)

bijvoeglijk naamwoord: trappen van vergelijking (voorbeeld: mooi, mooier, mooist)

bijvoeglijk naamwoord: tegenstellingen laten noteren

lidwoord: rijen met de-woorden, het-woorden, een-woorden.

telwoord: getallen (met cijfers) omzetten in telwoorden en vice versa

voornaamwoord: vervoeging van werkwoorden met persoonlijke voornaamwoorden
erbij enz.

Opmerking:

In de eerste taalperiode over de woordsoorten ga je nog niet in op de details zoals ze op het
overzichtsblad staan. Je beperkt het tot de essentie.

Bij het zelfstandig naamwoord nog geen onderscheid maken tussen de verschillende soorten.
Die komen in een volgende periode aan bod én enkele details pas in de vijfde klas.

Bij het voornaamwoord geef je aanvankelijk alleen de persoonlijke voornaamwoorden (ik, jij,
hij enz.; maar ook me, mij, jou, hem, haar, ons, hen, hun). Bezittelijke voornaamwoorden
komen in een volgende periode aan bod. De andere voornaamwoorden pas in de vijfde klas.

Overzicht van de woordsoorten met correcte afkorting: zie www.cielen.eu bij het lemma
“**ontleding**” of bij het lemma “**taalkundige ontleding**”. *Vul deze termen in in het zoekvak*

Gedichten, kleuren, instrumenten bij de woordsoorten vind je bij www.cielen.eu onder het
lemma: “**gedichten voor pedagogisch gebruik**”. daar vind je dan een link naar “ritmische
rijmgedichten over de woordsoorten”. *Vul deze term in in het zoekvak linksboven in een willekeurige pagina.*

Hartelijke groet,

Luc